

† ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ, ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΤΟΥ
ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἐφθασεν ἡ πρώτη Σεπτεμβρίου, ἡ πρώτη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, τήν ὁποίαν πρό ἐτῶν τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον καί ἐν συνεχείᾳ σύνολος ἡ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία ὠρίσαμεν ὡς ἡμέραν προσευχῆς διά τό περιβάλλον. Ἐκτοτε, λόγῳ καί τῆς ἡμετέρας πρωτοβουλίας ταύτης, ἔχει γενικευθῇ τό ἐνδιαφέρον διά τήν προστασίαν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καί πολλά λαμβάνονται μέτρα ἐν προκειμένῳ διά τήν ἀειφορίαν καί τήν ἰσορροπίαν τῶν οἰκοσυστημάτων ἀλλά καί διά πᾶν σχετικόν πρός αὐτάς πρόβλημα.

Καθώς μάλιστα τυγχάνει γνωστόν καί ἐπιμεμαρτυρημένον ὅτι “οὐ λύονται οἱ νόμοι τῆς φύσεως, οὐδέ σαλεύονται, ἀλλά μένου-

σιν ἀκίνητοι” (πρβλ. Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, Εἰς τόν πτωχόν Λάζαρον ΣΤ΄, P.G. 48, 1042), ὀφείλομεν σήμερον νά ἐπικεντρώσωμεν τήν προσοχήν μας εἰς τάς ἀφανεῖς ἐπεμβάσεις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τήν ἰσορροπίαν τοῦ περιβάλλοντος, ἡ ὁποία διασαλεύεται ὄχι μόνον δι’ ἐμφανῶν καταστρεπτικῶν ἐνεργειῶν, ὡς αἱ ἐκριζώσεις τῶν δασῶν, ἡ ὑπεράντλησις τῶν ὑδάτων, ἡ ἐν γένει ὑπερεκμετάλλευσις τῶν φυσικῶν καί ἐνεργειακῶν πόρων καί ἡ μέσῳ διαρροῆς καί ἀποθέσεως τοξικῶν καί χημικῶν οὐσιῶν μόλυνσις μεγάλων χερσαίων καί ὑδατίνων περιοχῶν, ἀλλά καί δι’ ἀφανῶν διά γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ πράξεων. Καί τοιαῦται τυγχάνουν αἱ ἐπεμβάσεις εἰς τά γονιδιώματα τῶν ἐμβίων ὄντων καί ἡ δημιουργία κατ’ αὐτόν τόν τρόπον μετελλαγμένων εἰδῶν ἀγνώστου ἐν συνεχείᾳ μετεξελίξεως, ὡς καί ἡ ἀνεύρεσις τρόπων ἀποδεσμεύσεως τεραστίων δυνάμεων, τῶν ἀτομικῶν καί πυρηνικῶν, τῶν ὁποίων ἡ μή ὀρθή χρήσις δύναται νά ἐξαφανίσῃ πᾶν ἔχνος ζωῆς καί πολιτισμοῦ εἰς τόν πλανήτην μας. Εἰς τάς περιπτώσεις ταύτας δέν εἶναι ἡ πλεονεξία καί ἡ ἐπιθυμία τῆς ὑπερισχύσεως τά μόνα κίνητρα τῶν ἐπιδιωκόντων νά ἐπέμβουν καί νά μεταλλάξουν τά ἔμβια ὄντα, τά ὁποῖα ὁ Θεός ἐδημιούργησεν ὡς «καλά λίαν», ἀλλά καί ἡ ὑπεροψία ὠρισμένων, ὅπως ἀντιπαρταχθοῦν εἰς τήν Σοφίαν τοῦ Θεοῦ καί ἀποδείξουν ἑαυτούς ἱκανούς νά βελτιώσουν τό ἔργον Αὐτοῦ. Ἡ ψυχική στάσις αὕτη χαρακτηρίζεται ὑπό τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὡς “**ὑβρις**”, δηλαδή ὑπεροπτική αὐθάδεια τοῦ ἔχοντος περιωρισμένον νοῦν ἔναντι τοῦ Πανσόφου καί Παντοδυνάμου Δημιουργοῦ.

Ἀσφαλῶς δέν ἀντιτασσόμεθα πρός τήν ἐπιστημονικήν ἔρευναν, ἐάν καί ἐφ’ ὅσον παρέχῃ ἐπωφελεῖς ὑπηρεσίας εἰς τόν ἄνθρωπον καί τό περιβάλλον. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ χρησιμοποίησις τῶν πορισμάτων αὐτῆς διά τήν θεραπείαν, παραδείγματος χάριν, ἀσθενειῶν εἶναι ἀσφαλῶς θεμιτή, ἀλλά ἡ βεβιασμένη ἐμπορική ἐκμετάλλευσις προϊόντων τῆς συγχρόνου χημικῆς καί βιολογικῆς τεχνολογίας πρό τῆς τετελεσμένης διαπιστώσεως ὅτι εἶναι διά τόν ἄνθρωπον ἀβλαβῆ, εἶναι ἀσφαλῶς κατακριτέα, καθὼς ἐπα-

νειλημμένως ωδήγησεν εις τραγικάς συνεπείας αὐτόν καί τό περιβάλλον.

Ἡ ἐπιστήμη, καλῶς πράττουσα, διαρκῶς ἐρευνᾷ καί προσπαθεῖ νά ἐρμηνεύσῃ τήν φυσικήν νομοτέλειαν καί τάξιν. Ἡ ἐντολή τοῦ Θεοῦ πρός τοὺς πρωτοπλάστους “κατακυριεύσατε τῆς γῆς” (Γεν. θ’ 1) παρέχει τήν ἄδειαν τῆς ἐρέυνης καί γνώσεως τῶν φυσικῶν καί βιολογικῶν μηχανισμῶν οἱ ὅποιοι δροῦν εἰς αὐτήν, διά νά εἶναι σύνολον τό φυσικόν περιβάλλον παραδείσιον. Ἀρκεῖ ἡ ἐπιδίωξις τῆς γνώσεως καί ἡ ἐκμετάλλευσις αὐτῆς νά μή στοχεύῃ μόνον εἰς τό κέρδος καί νά μή εἶναι ἀλαζονική προσπάθεια οἰκοδομήσεως ἐνός νέου πύργου τῆς Βαβέλ, διά τοῦ ὁποίου τό δημιουργήμα θά προσπαθήσῃ νά φθάσῃ καί ἴσως, κατά τήν ἔπαρσιν ὠρισμένων, νά ὑπερβῇ καί Αὐτόν τόν Δημιουργόν. Δυστυχῶς λησμονεῖ ἐνίοτε ὁ ἄνθρωπος ὅτι ὁ τοῦ “κάλλους γενεσιάρχης” ἔκτισεν αὐτά” (Σοφ. Σολ. ιγ’, 3) καί χεῖρ Κυρίου “ἐθεμελίωσε τήν γῆν, καί ἡ δεξιὰ Αὐτοῦ ἐστερέωσε τόν οὐρανόν” (πρβλ. Ἠσ. μη’, 13).

Καθῆκον, λοιπόν, ἡμῶν τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν ἀνθρώπων τοῦ πνεύματος καί τῆς ἐπιστήμης, ἀλλά καί πάντων τῶν εὐλαβῶν χριστιανῶν, εἶναι νά ἐργαζώμεθα τό ἀγαθόν καί κυρίως νά προσευχώμεθα, ὅπως ὁ Δημιουργός τοῦ παντός Θεός φωτίξῃ τοὺς εἰδικῶς μέ τά ἀνωτέρα θέματα ἀσχολουμένους ἐπιστήμονας, ἵνα ἐν ταπεινώσει ἔναντι Αὐτοῦ καί ἐν σεβασμῷ πρός τήν φυσικήν νομοτέλειαν καί τάξιν εἰσέρχωνται εἰς τά ἐνδότερα αὐτῆς καί ἀποφεύγουν τήν διά λόγους οἰκονομικῆς ἐκμεταλλεύσεως ἢ ἄλλους, ὡς ἀνεφέρομεν, βεβιασμένην χρησιμοποίησιν τῶν πορισμάτων τῆς ἐρέυνης των. Χρειάζεται μακρά πείρα διά νά βεβαιωθῇ ὅτι αἱ διαπιστωθεῖσαι εὐεργετικά ἐπιρροαί ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νέων γνώσεων δέν συνεπάγονται παραπλεύρως ἐπιβλαβεῖς παρενέργειαι εἰς τό περιβάλλον καί βεβαίως εἰς αὐτόν τοῦτον τόν ἄνθρωπον.

Κατά τήν δημιουργίαν τοῦ κόσμου ἡ τότε φωνή καί τό πρῶτον πρόσταγμα τοῦ Κυρίου “οἶον νόμος τις ἐγένετο φύσεως, καί ἐναπέμεινε τῇ γῇ, τήν τοῦ γεννᾶν αὐτῇ καί καρποφορεῖν δύναμιν εἰς

τό ἐξῆς παρεχόμενος...” (Μεγάλου Βασιλείου, εἰς τὴν ἑξαήμερον Θ΄, P.G. 29, 96A), ἐξασφαλίζουσα τὴν ἀειφορίαν αὐτῆς. Καί ἡ γῆ θά συνεχίσῃ νά γεννᾷ καί νά καρποφορῇ ἐφ’ ὅσον ἀφεθῇ εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῆς τάξιν καί ἐφ’ ὅσον ἡμεῖς οἱ πάροικοι ἐπ’ αὐτῆς πορευθῶμεν κατὰ τὰ προστάγματα καί τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καί φυλάττωμεν καί ποιῶμεν αὐτάς. Τότε Ἐκεῖνος μόνον **“δώσει τὸν ὑετὸν ἡμῖν ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καί ἡ γῆ δώσει τὰ γενήματα αὐτῆς, καί τὰ ξύλα τῶν πεδίων ἀποδώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν [...] καί φαγώμεθα τὸν ἄρτον ἡμῶν εἰς πλησμονὴν καί κατοικήσωμεν μετὰ ἀσφαλείας ἐπὶ τῆς γῆς ἡμῶν. Καί πόλεμος οὐ διελεύσεται διὰ τῆς γῆς ἡμῶν[...]**” (πρβλ. Λευιτ. 26, 4-5).

Προσευχόμενοι ἐπὶ τῇ εὐσήμεν ταύτῃ ἡμέρᾳ καί τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἐνιαυτοῦ μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, Συμεὼν τοῦ ἰσαγγέλου καί τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπταρίθμων παίδων καί μετὰ τοῦ ἱεροῦ Ψαλμωδοῦ Δαβὶδ πρὸς τὸν Κύριον ὅπως ἐξαποστείλῃ τὸ πνεῦμα Αὐτοῦ καί ἀνακαινίσῃ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς (πρβλ. Ψαλμ. 103, 30), εὐλογῶν τὰ ἔργα τῶν χειρῶν Αὐτοῦ καί καταξιῶν ἡμᾶς λυσιτελῶς περαιῶσαι τὴν τοῦ χρόνου περίοδον, ἐπικαλούμεθα ὑπὲρ τῶν ἐρευνώντων τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως τὸν φωτισμόν, τὴν χάριν καί τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

,βιγ΄ Σεπτεμβρίου α΄